

Orosházának nincs közvetlen vasúti összeköttetése a fővárossal, Békéscsabán át kell szállni egy helyi-érdekű vonatra. A szárnyvonal lepusztult környezetben át vezet, néhány állomásépület már bezártak, csak az egyik homlokzatán lebeg egy ottfelejtett zászló. A megmaradtak is kihaltak tűnnek, csak néhány hazafelé tartó bejáró diák száll le a vonatról.

Próbálok felkészülni a rám váró feladatra, a táskámból előszedek néhány előzetesen beszerzett jelentést, amelyek az orosházi Wesley János gyógypedagógiai óvoda, általános iskola, szakiskola helyzetét és tevékenységét foglalják össze. Címlapukon a névadótól származó rövid idézetek állnak, megjelölöm az egyiket: „Amit Isten rátok bízott, használjátok arra, hogy jót tegyetek.”

*

Az igazgatónő a továbbiakban megjelöli a működési területeket és az érintettek körét:

„Azoknak a sajátos nevelést igénylő gyermekeknek, tanulóknak az óvodai, iskolai ellátása, akik a többi gyerekkel, tanulóval nem foglalkoztathatók együtt, akik szakértői vélemény alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral, vagy egyéb fejlődési rendellenességgel küszködnek.”

A korhatár igen tág, az óvodában három évtől vesznek fel gyerekeket, az iskolában 16 éves korukig maradhatnak, de előfordul, hogy valaki 25 éves koráig ide jár. A többség heti 20 órát tölt benn az intézetben.

A feladat ellátást szolgáló vagyon: Orosháza város önkormányzata tulajdonába tartozó, korlátozottan forgalomképes, felépítményes ingatlan, amelynek használatát térítésmentesen biztosítják a fenntartó Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség számára. Az állami támogatás a szükséges költségek mintegy hatvan százalékát fedezi.

*

Egy vonalat húzok a bekezdés mellé, hogy ne felejtsek el rákérdezni, pontosan mi is történt, aztán kinézek az ablakon. A sínek mellékén öt-hat méter magasságú ócskavas hegyeket halmoztak fel, úgy tűnik, mintha a környék összes fémhulladékát ide gyűjtötték volna össze. Eszembe jut a régi mondás: szegényebb helyeken mindig több a törmelék, mert sok tárgy eleve használatlan kerül ide.

Beérkezünk Orosházára, a peronon ott vár az igazgatónő, egy nyugdíjból már többször is visszahívott gyógypedagógus, mellette egy fiatalabb nő áll, ő hozta ki az állomásra. Beülünk a kocsiba, átvágunk a helységen, a környezet kevésbé

Orosháza

MOLDOVA GYÖRGY

mutat városi képet, egykori szülőtte, Darvas József író a maga idején a legnagyobb magyar falunak nevezte.

A tanintézet előtt szállunk ki a kocsiból, a környék kihalt, bent az épületben is alig látszik mozgás.

– Az óvodások ilyenkor alszanak, az iskolások pályaválasztási napot tartanak, meghívták őket az üvegyárba és a rendőrségre, ez a két nagy munkaadó.

– Más foglalkoztató nincs?

– Aki dolgozik, az leginkább közmunkába jár, vagy fémhulladékot gyűjt – mondja az igazgatónő. Ülünk be az irodámba!

– Milyen környezetből járnak a tanulók?

– Harminc-negyven százalékuk cigány, annak is a legszegényebb rétegéből, a viszonylag jobban kereső muzsikuskok nem minket keresnek. Valaha 10-11 gyerek is született egy családban – egy-két ilyen most is találni. Az életmódjuk gyakran rendezetlen, széteső. A roma lányok 16 éves korukban kikerülnek az oktatási rendszerből, addigra már gyakran szülnék, de nem vállalják a nevelést, párkapcsolatba menekülnek. Általában rosszul választanak, akad olyan család, ahol már a harmadik lány is börtönből szabadult rabbal állt össze. A gyerekeket nem viszik magukkal, ott marad az anyja testvéreivel, a nagyobbak ápolják a kisebbeket, a nagymama vállalja el a gyám szerepét.

– A táplálékuk nagyrészt az iskolában kapott koszon alapszik. Szombat-vasárnap nem főznek, hétfőn olyan éhesen jönnek be, hogy három-négy adag uzsonnát is megesznek. Télen az akcióknál kapott ruhák maradványaival fűtenek, a pamut és a műszál anyag egyformán bűdös, nem lehet megmaradni a környéken.

Kopognak az iroda ajtaján, egy gondozónő egy fiút hoz a rendőrségi látogatásból.

– Hogy tetszett, Feri?

– Azt mondták, hogy ha befejezem az iskolát, jelentkeznek majd, fel fognak venni.

– És te mit szólna ehhez?

– Én szobafestő akarok lenni.

– Jól van, de addig is vigyázz magadra.

Mikor becsukódik utána az ajtó, az igazgatónő megjegyzi:

– Meghalt az apja, ő a családfenntartó. Már most is dolgozik festőként, néha nyolcórás teljes műszakban. Mások a lomtalanításnál vagy a fémgyűjtésnél segítenek.

– És hogy igazolják az elmaradásukat?

– Hoznak orvosi papírt, persze egy idő után nem fogadhatjuk el, érvénytelennek kell tekintenünk. Van olyan fiú, aki 600 órát halmozott fel. A családjukon keresztül nem tudunk hatni rájuk, megpróbáljuk kiemelni őket a környezetükből és bentlakásos intézetben elhelyezni.

– Ahogy elérik a tankötelesség határát, azonnal elmaradnak, ezzel a képzésük be is fejeződik, szakmunkás bizonyítványt csak kevesen szereznek. Újabban egy munkaszervező működik a városban, összegyűjti a csellengőket és kifizeti dolgozni külföldre, végképp eltűnnek a szemünk elől.

*

Már dél körül jár az idő, az igazgatónő felajánlja, hogy ebédeljek náluk. Bár változatlanul nem szeretek idegenben enni, elfogadom a meghívást, arra gondolok, hogy így megismerhetem, mit kapnak a gyerekek és milyen körülmények között. Már mozdulnánk, de az igazgatónő leint:

– Az ebédlő kicsi, egyszerre tizenöt gyerek fér be, a tanulócsoportok sorban állnak előtte. Felhozatom ide az ételt.

Ízletes pörköltet kapok főtt krumplival. Ebéd után sétára indulunk, a folyosók és a tantermek üresek, az iskolások szakmai bemutatókon jártak, utána már nem tértek vissza. Csak 20-25 napközis foglal helyet a klubszoba asztala mellett, náluk senki sincs, aki otthon vigyázna rájuk.

Feltűnik köztük egy magas, széles vállú fiú, LEGO kockákat rak össze. Nekünk háttal ül, az igazgatónő megszólítja, de nem fordul vissza, csak kelletlen hangon válaszol. Kérve a folyosóra megkérdem a kísérelmet:

– Miért nem állt fel a fiú? Fegyelmezetlen?

– Nem fegyelmezetlen, vak. Írni-olvasni nem tud, hallás után tanulja meg a leckét.

(A szegedi iskolában is találkoztam egy vak kislánnyal. A társai őt is befogadták maguk közé, nemcsak a tanulásban segítették, de mivel szép énekhangja volt, az ünnepélyeken is felléptették.)

(Kivonatolások Moldova György új kötetéből, amelyet Az Úr jó vitéze második köteteként 2020 nyarán jelentet meg az Urbis Könyvkiadó.)